

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.21.932/2018/9.

A tanács tagjai: Dr. Szabó Klára a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna előadó bíró,
Magosi Szilvia bíró

Dr.

Az I. rendű felperes: I.rendű felperes neve
A II. rendű felperes: II.rendű felperes neve
A III. rendű felperes: III.rendű felperes neve
A IV. rendű felperes: IV.rendű felperes neve
Az V. rendű felperes: V.rendű felperes neve
A VI. rendű felperes: VI.rendű felperes neve
A VII. rendű felperes:
A VIII. rendű felperes: **VIII.rendű felperes** neve
A IX. rendű felperes: **IX.rendű felperes** neve
A X. rendű felperes: **X.rendű felperes** neve
A XII. rendű felperes:
A XIII. rendű felperes:
A XIV. rendű felperes: **XIII.rendű felperes** neve
A XV. rendű felperes: **XIV.rendű felperes** neve
A XVI. rendű felperes:
A XVII. rendű felperes: **XVI.rendű felperes** neve
A XVIII. rendű felperes: **XVII.rendű felperes** neve
A XIX. rendű **felperes:** **XVIII.rendű** felperes neve
A XX. rendű **felperes:** **XIX.rendű** felperes neve
A XXI. rendű **felperes:** **XX.rendű** felperes neve
A XXII. rendű **felperes:** **XXI.rendű** felperes neve
A XXIII. rendű **felperes:** **XXII.rendű** felperes neve
A XXIV. rendű **felperes:** **XXIII.rendű** felperes neve
A XXV. rendű **felperes:** **XXIV.rendű** felperes neve
A XXVI. rendű **felperes:** **XXV.rendű** felperes neve
A XXVII. rendű **felperes:** **XXVI.rendű** felperes neve
A XXVIII. rendű **felperes:** **XXVII.rendű** felperes neve
A XXIX. rendű **felperes:** **XXVIII.rendű** felperes neve

A XXX. rendű **felperes:** **XXIX.rendű** felperes neve

A XXXI. rendű **felperes:** **XXX.rendű** felperes neve

Az I., II., III., VIII., XII., XIII., XV., XVI., XVIII., XXII., XXIII., XXVII., XXX. és XXXI.
rendű felperes képviselője: Szegedi Ügyvédi Iroda .; ügyintéző: Dr. D. Szegedi László ügyvéd)
A IV., V., VI., VII., IX., X., XIV., XVII., XIX., XX., XXI., XXIV., XXV., XXVI., XXVIII. és
XXIX. rendű felperesek képviselője: Dr. Varga István ügyvéd
Az alperes:alperes képviselője: Magyar György és Társai Ügyvédi Iroda .; ügyintéző: Dr. Magyar

György ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: IV., V., IX., X., XX. rendű felperes, alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.191/2018/13-II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Fővárosi Törvényszék 64.P.23.416/2015/59.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletnek a IV., V., IX., X., XX. rendű felperesekre vonatkozó, felülvizsgálati kérelemmel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartja; a XXIX. rendű felperesre vonatkozóan - a hiányzó fellebbezési illeték megfizetésXVII.rendű felperes címenül hagyása mellett - a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyja.

- Az alperest mentesíti a XXIX. rendű felperes javára megítélt perköltségek megfizetése alól.

- Kötelezi a IV. rendű felperest 180.000 (száznolcvanezer) forint, az V. rendű felperest 470.000 (négy százhatvanezer) forint, a IX. rendű felperest 2.066.000 (kétfmillió-hatvanhatezer) forint, a X. rendű felperest 24.000 (huszonnégyezer) forint, a XX. rendű felperest 770.000 (hét százhatvanezer) forint felülvizsgálati, a XXIX. rendű felperest 6.460.000 (hatmillió-négy százhatvanezer) forint együttes fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költség 15 napon belül az alperes részére történő megfizetésére.

- Kötelezi a IV. rendű felperest 14.503 (tizennégyezer-ötszázhárom) forint fellebbezési és 140.000 (száznegyvenezer) forint felülvizsgálati, az V. rendű felperest 46.242 (negyvenhatezer-kétszáznegyvenkét) forint fellebbezési és 385.000 (háromszáznolcvanötezer) forint felülvizsgálati, a IX. rendű felperest 266.763 (kétszázhatvanhatezer-hét százhatvanhárom) forint fellebbezési és 2.240.000 (kétfmillió-kétszáznegyvenezer) forint felülvizsgálati, a X. rendű felperest 35.000 (harmincötezer) forint felülvizsgálati, a XX. rendű felperest 97.207 (kilencvenhétezer-kétszázhet) forint fellebbezési és 700.000 (hét százezer) forint felülvizsgálati illeték megfizetésére az állam javára, felhívásra.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes mint megbízó és néhai (a továbbiakban: üzletkötő) - aki a Bt. (a továbbiakban: bt.) beltagja és képviselője volt - mint megbízalperes címe31. napján területi igazgatói tevékenység ellátására megbízási szerződés jött létre (akként, hogy nevezett előzőleg 1984-től az alperes megbízott üzletkötője, majd kompozit területi igazgatója, majd régióigazgatója volt). A szerződésben foglaltak szerint a megbízott jogosult volt az alperes nevében biztosítási szerződéseket kötni, illetve üzletkötői tevékenységet folytatni. A szerződésben a felek rögzítették, hogy a megbízott által e minőségében harmadik személyeknek okozott károkért a megbízó felelős. Az alperes mint megbízó és az üzletkötő között 2003. április 1-jén megbízási szerződés jött létre egyes biztosítási ügynöki tevékenység ellátására, ezen belül biztosításközvetítési, állományvédelmi,

menedzselési, tanácsadói és ügynökség üzemeltetési tevékenységre. E szerződést a felek 2004. november 12-én módosításokkal egységes szerkezetbe foglalták. Ez a szerződés is rögzítette a harmadik személyeknek a megbízott által okozott károkért fennálló kártérítési felelősségre vonatkozó rendelkezést. 2004. szeptember 1-jén az alperes mint munkáltató és az üzletkötő között határozatlan időtartamra szóló munkaszerződés jött létre budapesti régióigazgatói munkakör betöltésére.

- [2] Az üzletkötő a felpereseknek az alperesre hivatkozva az akkori betéti kamatokat többszörösen meghaladó (havi 2%-tól évi 40%-ig) garantált hozamú, rugalmas futamidejű (3 hó, 3 év, illetve határozatlan idejű) automatikusan meghosszabbodó, életbiztosítással kombinált befektetési lehetőséget kínált, ami kizárólag rajta keresztül érhető el, és amihez kapcsolódóan a teljes pénzkezelési és adminisztrációs feladatok elvégzését is vállalta. A felperesek e lehetőséggel élve különböző időpontokban különböző összegeket adtak át a részére befektetés reményében akként, hogy ezekről az összegekről az üzletkötő vagy átvételi elismervényt adott, vagy az alperesnél rendszeresített életbiztosítási ajánlatnyomtatványt töltött ki.
- [3] Az üzletkötő ellen több rendbeli és különböző módon minősülő csalás büntette miatt indult nyomozást a Rendőr-főkapitányság 2007. november 18. napján a gyanúsított halála miatt megszüntette. A határozat elleni panaszt a Főügyészség elutasította.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] A Kúria 2015. június 24. napján meghozott Pfv.III.20.733/2015/6. számú végzését követően megismételt eljárásban a felülvizsgálati eljárásban érintett felperesek fenntartott keresete a következő volt:
- [5] - a IV. rendű felperes elsődlegesen 91.480.318 forint, ennek 2009. január 1. napjától, másodlagosan 22.500.000 forint, ennek 2002. július 1.; 1.500.000 forint, ennek 2002. július 1.; 5.000.000 forint, ennek 2007. március 12.; 8.500.000 forint, ennek 2007. március 1. napjától a kifizetés napjáig járó a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban régi Ptk.) 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata;
- [6] - az V. rendű felperes 10.777.200 forint, ennek 2006. június 1.; 11.277.200 forint, ennek 2006. július 1.; 514.620 forint, ennek 2006. november 15.; 5.000.000 forint, ennek 2005. október 31.; 5.000.000 forint, ennek 2005. november 30.; 8.000.000 forint, ennek 2006. január 1.; 8.000.000 forint, ennek 2006. november 2.; 2.500.000 forint, ennek 2006. november 15. napjától a kifizetés napjáig járó a régi Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata;
- [7] - a IX. rendű felperes 12.000.000 forint, ennek 2003. október 1.; 28.500.000 forint, ennek 2005. március 1.; 12.000.000 forint, ennek 2004. január 1.; 16.500.000 forint, ennek 2005. március 1.; 4.000.000 forint, ennek 2005. április 15.; 45.000.000 forint, ennek 2005. szeptember 15.; 12.500.000 forint, ennek 2005. december 1.; 4.000.000 forint, ennek 2006. január 2.; 10.000.000 forint, ennek 2006. január 14.; 3.000.000 forint, ennek 2006. február 15.; 50.000.000 forint, ennek 2006. március 30.; 16.000.000 forint, ennek 2006. június 1.; 25.000.000 forint, ennek 2006. július 1.; 13.000.000 forint, ennek 2006. október 31.; 35.000.000 forint, ennek 2007. február 1. napjától a kifizetés napjáig járó a régi Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata;
- [8] - a X. rendű felperes 7.625.400 forint és ennek 2009. január 17. napjától a kifizetés napjáig járó a régi Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata;
- [9] - a XX. rendű felperes 55.000.000 forint és ennek 2000. május 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a régi Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata;
- [10] - a XXIX. rendű felperes elsődlegesen 72.000.000 forint, ennek 2006. január 1. napjától a kifizetésig járó, másodlagosan 29.000.000 forint, ennek 2003. július 1.; 3.420.000 forint, ennek 2003. december 1.; 10.340.000 forint, ennek 2004. március 1.; 1.120.000 forint, ennek 2004. május 1.; 3.080.000 forint, ennek 2004. június 1.; 2.000.000 forint, ennek 2004. július 1.; 3.150.000 forint, ennek 2005.

január 1.; 4.012.500 forint, ennek 2005. július 1.; 325.000 forint, ennek 2005. október 1.; 1.275.000 forint, ennek 2005. november 1.; 200.000 forint, ennek 2005. december 1.; 1.150.000 forint, ennek 2006. február 1.; 75.000 forint, ennek 2006. március 1.; 25.000 forint, ennek 2006. április 1.; 10.000.000 forint, ennek 2006. július 1. napjától a kifizetés napjáig járó a régi Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetük jogszabályi hivatkozása a IV. rendű felperes esetében a régi Ptk. 536. § (1), 537. § (1), (2), 538. § (1), (2), 539. § (1), (2) bekezdése, az V., IX., X. és XXIX. rendű felperes esetében a régi Ptk. 348. és 350. §-a volt. A XX. rendű felperes mint kedvezményezett a követelését a biztosítási szerződés teljesítésére alapozta. Állították, hogy az üzletkötő útján biztosítási szerződéseket kötöttek. Azokban az esetekben, amikor biztosítási kötvény rendelkezésre áll, a biztosítási jogviszony kétséget kizáróan létrejött, és az alperes erre tekintettel köteles a helytállásra.

- [11] A felperesek nyilatkozata szerint az elévülés a büntetőeljárást megszüntető határozat elleni panasz elbírálásáig nyugodott. Az esedékesség pedig nem a pénzáadásokhoz, hanem a lejáratú időkhöz kapcsolódik.
- [12] Az alperes a kereset elutasítását kérte vitatva annak mind a jogalapját, mind az összecszerűségét. Védekezése szerint minden tőle telhetőt megtett megbízottjának kiválasztása, utasításokkal ellátása és felügyelete körében. A perben hivatkozott kötvények nem tőle származnak, így azokat nem is postázhatta, a kétes hitelességű kötvényeket kivétel nélkül az üzletkötő adta át a felpereseknek. Az üzletkötő által használt ajánlati okiratok, a felperesek felé prezentált kötvények nem feleltek meg az általa előírt és alkalmazott formának. A felperesek nem az adott helyzetben általában elvárható módon jártak el, valójában nem is biztosítási jellegű üzletet kötöttek, a befektetés és gyors haszonszerzés reményében adtak át jelentős készpénzt anélkül, hogy megfelelő igazolást vagy bizonylatot kaptak volna. A felperesek kára bekövetkezééhez hozzájárult felróhatóságuk és a tőlük elvárható minimális gondosság hiánya. Az üzletkötő szabálytalan működését nem az ő esetleges mulasztása, az ellenőrzés esetleges hiánya, hanem a felperesek felróható magatartása tette lehetővé. Egyetlen ügyfél sem jelezte felé, hogy nem kapta meg a kötvényt az ajánlat aláírása után. A felperesek éveken át irreálisan magas „hozamokat” kaptak egy olyan konstrukció alapján, ami nem létezett, és amíg a hozamokat megkapták, semmilyen panasszal nem éltek. Álláspontja szerint, mivel számos felperes esetében a lejáratú idő már évekkal az üzletkötő halála előtt eltelt - az ellenkezőjének bizonyítása hiányában - úgy kell tekinteni, hogy a biztosítási ajánlatban szereplő összegek visszafizetése megtörtént. A IV., V. és XX. rendű felperes követelése el is évülhetett figyelemmel arra, hogy ajánlataik egy részénél a szerződés szerinti kétéves elévülési idő már eltelt.

Az első- és másodfokú ítélet

- [13] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen meg tizenöt napon belül
- [14] - a IV. rendű felperesnek 31.820.000 forintot, továbbá 18.320.000 forintnak 2002. augusztus 6. napjától 2004. december 31. napjáig évi 11%, 2005. január 1. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, 5.000.000 forintnak 2007. március 12., 8.500.000 forintnak 2007. március 1. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát;
- [15] - az V. rendű felperesnek 10.500.000 forintot, továbbá 8.000.000 forintnak 2006. november 2., 2.500.000 forintnak 2006. november 15. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű, 2013.

július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát; 22.569.020 forintot, abból 10.777.200 forintnak 2006. június 15., 11.277.200 forintnak 2006. július 1., 514.620 forintnak 2006. november 15. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát;

- [16] - a IX. rendű felperesnek 181.049.980 forintot, továbbá 12.000.000 forintnak 2004. január 1., 14.850.000 forintnak 2005. március 1., 1.895.567 forintnak 2006. március 9., 25.515.021 forintnak 2006. május 23., 7.701.104 forintnak 2006. július 2., 2.543.728 forintnak 2006. július 18., 6.479.895 forintnak 2006. július 23., 2.011.690 forintnak 2006. július 23., 34.871.128 forintnak 2006. augusztus 31., 11.810.815 forintnak 2006. október 2., 18.961.737 forintnak 2006. október 16., 10.909.755 forintnak 2006. december 16., 31.500.000 forintnak 2007. január 1. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát;
- [17] - a X. rendű felperesnek 6.862.860 forintot, ennek 2009. december 1. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű, míg 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát;
- [18] - a XX. rendű felperesnek 15.000.000 forintot, ennek 2004. április 13. napjától december 31. napjáig évi 11%, 2005. január 1. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű, 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát, továbbá 6.250.000 forintnak 2004. április 13. napjától 2004. december 31. napjáig évi 11%, 2005. január 1. napjától 2005. június 8. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát;
- [19] - XXIX. rendű felperesnek 1.000.000 forintot, ennek 2003. július 1. napjától 2004. december 31. napjáig évi 11%, 2005. január 1. napjától 2013. június 30. napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű, míg 2013. július 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező kamatát.
- [20] Ezt meghaladóan a IV., IX., X., XX., XXIX. rendű felperesek keresetét elutasította. A IV. rendű felperest 2.216.000 forint, az V. rendű felperest 2.257.500 forint, a IX. rendű felperest 1.544.000 forint, a XX. rendű felperest 330.200 forint és a XXIX. rendű felperest 3.154.500 forint költség tizenöt napon belül történő megfizetésére kötelezte az alperes javára. A X. rendű felperes vonatkozásában akként rendelkezett, hogy a költségeiket a felek maguk viselik. A IV. rendű felperest 147.800 forint, az V. rendű felperest 442.100 forint, IX. rendű felperest 198.400 forint, a X. rendű felperest 6000 forint csatlakozó fellebbezési illeték megfizetésére kötelezte külön felhívásra az állam javára.
- [21] Ítéletének indokolásában rámutatott, hogy a megismételt eljárás során a felperesek ismételt személyes meghallgatása, valamint az ezt megelőzően kiadott felhívása alapján igyekezett beszerezni a kárigények egyedi elbírálása érdekében releváns adatokat, köztük a felperesek iskolai végzettségét, jövedelemszerző tevékenységét, pénzügyi-, biztosítási, illetve egyéb megtakarítási formákról az ismereteiket, az üzletkötővel fennálló kapcsolatukat, a vele folytatott egyeztetéseket, együttműködésük részleteit, esetlegesen perben nem érvényesített, korábbi hasonló ügyleteiket annak érdekében, hogy a felróhatóság körében megalapozottan tudjon állást foglalni. Rögzítette: az

eljárást nehezítette a hosszú pertartam, a terjedelmes iratanyag, a felperesek korábban egymás jelenlétében történő meghallgatása, és az a felperesek számára felismerhető összefüggés, hogy minél részletesebb nyilatkozatot tesznek, annál valószínűbb, hogy a kármegosztás alapját képező felróhatóságukat támasztják alá.

Az alperes az üzletkötőt 1984. december 1. és 1999. március 31. között előbb e minőségben, később területi igazgatóként, majd régióigazgatóként alkalmazta. A bt. és az alperes között 2003. április 1-jén kelt, egységes szerkezetbe foglalt, egyes biztosítási ügynöki tevékenység ellátásáról szóló megbízási szerződés szerint a megbízás kiterjedt biztosítási ügynöki, valamint a biztosítási értékesítési ügynökség üzemeltetésével összefüggő tevékenység végzésére. A felperesekkel kötött ügyletek többségénél az üzletkötő a bt. képviselőjeként járt el. Az általa kitöltött biztosítási ajánlatokban a bt.-t biztosítási alkusznak tüntette fel, holott ténylegesen nem alkuszként járt el, hanem biztosítást közvetített. Egyetlen biztosítótársaság termékét közvetítette irányukba, és annak teljesítésében működött közre [a biztosító intézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. törvény 31. § (1), 32.§ (3) bekezdése, a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: Bit.) a Bit. 33. § (1) bekezdése, 46. §-a]. A Bit. 48. § (2) bekezdésében - a korábban hatályos törvény 37. § (4) bekezdésével lényegében egyezően - kimondta, hogy az ügynök tevékenysége során okozott kárért a biztosító felelős.

- [22] Az elsőfokú bíróság idézte a régi Ptk. 350. § (1), (2) és 348. § (1) bekezdését azzal, hogy az alperes kárfelelőssége csak abban az esetben áll fenn, ha az ügynök felelőssége a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint bizonyított. Az alperes felelőssége nem kizárólag a munkaköri kötelezettségek teljesítésével, illetve a megbízotti jogok gyakorlásával összefüggésben okozott károkért való felelősséget jelentette, hanem kiterjedt mindazon károkozásra is, ami a megbízás kereteinek túllépésével, a megbízó által kifejezetten tiltott tevékenységgel, esetleg bűncselekménnyel valósult meg, amennyiben arra a megbízási jogviszony teremtett lehetőséget (EBH2005. 1208., EBH2006. 1406., és BH2008. 331.). Az üzletkötő az alperes ügynökeként járt el. Az alperes fejlődés és sorszámmal ellátott nyomtatványán kitöltött biztosítási ajánlatok és a biztosítási díjak átvételét tanúsító elismervények olyan időpontban keletkeztek, amikor az üzletkötő az alperes alkalmazottja, illetve a bt. az alperes megbízottja volt. Az alperes felelőssége független volt attól, hogy az ügynöke eljárásának eredményeként a felek között létrejött-e szerződés. Annak volt relevanciája, hogy a felperesek biztosítási ajánlatot tettek, és az üzletkötő az alperes biztosításközvetítőjeként eljárva tőlük biztosítási díjakat vett át. Az ezekkel összefüggésben keletkezett károkért az alperes felelősséggel tartozik.
- [23] A felperesek kára abból keletkezett, hogy az üzletkötő az alperes nevében életbiztosítási díjra tőlük pénzt vett át, de azt a biztosítónak nem fizette be, és a felperesekkel sem számolt el. Ezzel a vagyonukban a kifizetett díjakkal egyenértékű értékcsökkenést okozott. Az alperesnek a régi Ptk. 355. § (1) és (4) bekezdése szerint a felpereseket olyan helyzetbe kell hoznia, mintha a kárak nem következett volna be. Az alperes tagadta, hogy lett volna olyan életbiztosítási termék, ami alapján három hónapos lekötés mellett a biztosítási ajánlatokban feltüntetett fix hozam (pl. havi 2%, negyedévente 10 %) teljesítését vállalta. A felperesek nem bizonyították, hogy a biztosítási ajánlataik alapján, annak tartalmával egyezően bizonyosan biztosítási szerződés jött volna létre köztük és az alperes között. A bizonyítatlanság a felperesek terhére esett, és ezért utasította el az elsőfokú bíróság a hozam megtérítésére irányuló kárigényt. Sem a követelések alapját képező ajánlatok, sem a felperesektől átvett összegek az alpereshez nem érkeztek meg, az alperes és a felperesek között biztosítási szerződések nem jöttek létre.
- [24] A pénznem meghatározásánál és a késedelmi kamat alkalmazásánál a régi Ptk. 231. § (1), (2), 292. § (1), 360. § (1), (2) bekezdését vette alapul.
- [25] Az alperes elévülési kifogására tekintettel rámutatott, hogy a felperesek a perben nem a biztosítási szerződés teljesítését kérték, hanem az ügynökért a régi Ptk. 350. §-a szerint fennálló felelősség alapján kárigényt érvényesítettek. Ebből következően nem a biztosítási szerződésekre irányadó

kétéves, hanem a régi Ptk. 324. § (1) bekezdése szerinti általános elévülési idő volt irányadó. A befizetett díjak megtérítése iránti igény elévülése a régi Ptk. 360. § (1) bekezdése értelmében a felperesi teljesítés időpontjában megkezdődött. A IV. rendű felperes befektetéseit feltüntető utolsó, 2006. decemberi kimutatás a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerinti elismerésnek minősült, ami a követelés elévülését megszakította. A XX. rendű felperes legkorábbi követelése 2004. áprilisi volt, amelyhez képest öt éven belül megtörtént az igényérvényesítés. Az elsőfokú bíróság szerint az V. rendű felperes esetében viszont az elévülési kifogás a 2002. októberi, novemberi és 2003. januári pénzáadásokból eredő követelés kapcsán alapos volt, mivel a büntetőeljárás és azt megszüntető határozattal szembeni jogorvoslati eljárás nem alkalmas az elévülés nyugvásának megállapítására.

- [26] Az elsőfokú bíróság a felperesek közrehatását a régi Ptk. 340. § (1) bekezdésére tekintettel vizsgálta. A kárenyhítés körében annak tulajdonított jelentőséget, hogy a felperesek tudtak-e vagy a körülmények alapján tudniuk kellett-e arról, hogy az üzletkötő az átadott pénzüsségeket nem vagy nem teljeskörűen továbbította az alperesnek, továbbá, hogy ellenőrizték-e az összegek alpereshez való megérkezését, kértek-e például egyenleget. A károsulti magatartások egyénenkénti értékelése nem zárta ki a felperesek nagy számánál jelentkező körülmények általános értékelésének lehetőségét. Ilyen volt a biztosítási ajánlaton megjelölt csekkes fizetési mód figyelmen kívül hagyásával készpénzben való teljesítés, nagy összegű pénzeknek kockás papírra írt elismervény ellenében való átadása, illetve a kötvény kiállításának hiánya. A készpénzben való teljesítés önmagában nem adott okot a károsult felróható közrehatásának megállapítására. Ahhoz az alperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy az üzletkötő a díj átvételére csak meghatározott összeghatárig vagy eljárási rend szerint volt jogosult, amiről a felperesek a befizetések teljesítésekor tudtak (BH2011. 42.). A megbízó terhére esik, ha az ügynök akár a közvetített termékről, akár a képviseleti jogának terjedelméről az ügyfélnek valótlan tájékoztatást ad. A pénzáadás kockás papíron való leigazolását sem találta az elsőfokú bíróság kifogásolhatónak, mert az átvevő által sajátkezűleg írt és aláírt elismervény minden esetben tartalmazta az átadott pénz pontos összegét, hogy azt biztosítási díjként adták át, és az esetek túlnyomó részében még azt is, hogy az átvétel az alperes megbízásából történt. A felperesek előtt köztudott volt az üzletkötőről az alperesnél betöltött munkaköre, és egyébként is köztiszteletben állt. A biztosítási szerződés nem kizárólag kötvény kiállításával, hanem a régi Ptk. 537. § (2) bekezdése szerint abban az esetben is létrejön, ha a biztosító az ajánlatra határidőn belül nem nyilatkozik. Az ajánlatok szerint a felperesek „egyedi” szerződéseket kívántak kötni, amivel nyilvánvalóan együtt jártak a biztosítási termékre egyébként nem jellemző, speciális körülmények.
- [27] Az elsőfokú bíróság szerint fokozott körültekintés várható el azoktól, akik nem saját megtakarításaikat kívánják befektetni, hanem spekulálva kölcsönből fektetnek be, vagy más személyektől forráshoz jutva kvázi befektetési bankként működnek (IX. és X. rendű felperes). Az elsőfokú bíróság szerint a IV., V., és XXIX. rendű felperesek úgy jártak el, ahogyan az az adott helyzetben általában elvárható volt, míg a IX., X. és XX. rendű felperesek nem.
- [28] A IV. rendű felperes elsődleges kereseti kérelmét alaptalannak, másodlagos kereseti kérelmét nagyobb részben alaposnak találta. A IV. rendű felperes nyilatkozatát a 2002. augusztus 6-i biztosítási ajánlatot illetően nem fogadta el. Az elsőfokú bíróság szerint megállapítható volt a ténylegesen befizetett díjak összege és a fizetések időpontja. 2002. augusztus 6-án 18.320.000 forint átadása igazolt. Az alperes nem bizonyította, hogy az ajánlatokban feltüntetett további biztosítási díjak is tartalmazták a fizetendő hozamot. Abból, hogy a felperes a nyomozás során a 22.500.000 forint összegű követelésről nem tett említést, okszerűen még nem következett, hogy az nem is állt fenn vagy megszűnt. A biztosítási ajánlat keltének (2002. július 1.) valótansága folytán sem dőlt meg a kiállított okirat egész tartalma. A bt. által összeállított kimutatások a felperes kárigénye alapjául szolgáló befizetéseit tartalmazták. Az okiratok a lényegüket tekintve a fennálló tartozás elismerésére szolgáltak, ezért a követelés elévülését a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése értelmében

megszakították. Hozam a IV. rendű felperes javára nem volt megállapítható, csak a csatolt négy életbiztosítási ajánlathoz kapcsolódó befizetésből származó kára megtérítését követelhetette.

- [29] Az V. rendű felperes esetében az ajánlatok, az azokra rávezetett, a biztosítási díj befizetését elismerő nyilatkozatok, valamint az átvételi elismervény tartalma alapján állapította meg az elsőfokú bíróság a befizetett biztosítási díjak összegét és teljesítésük időpontját. Az V. rendű felperes 2002. október 31-én 5.000.000 forintot, november 30-án 5.000.000 forintot, 2003. január 31-én 8.000.000 forintot fizetett, és ezek után az első három évben negyedévente 4,75% hozamot kapott. Az V. rendű felperes teljesítéseinek időpontjában az elévülési idő megkezdődött. Az V. rendű felperes nem rendelkezett az üzletkötő által kiállított kimutatásokkal, egyenlegekkel, és egyéb olyan tényre sem hivatkozott, ami a kártérítési igénye elévülését a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése értelmében megszakította volna. A büntetőeljárás, az abban meghozott nyomozást megszüntető határozat elleni panasz, az azt elutasító ügyészi határozat nem fogadható el igényérvényesítési akadályként. Az üzletkötő halála és a perindítás időpontja között több mint egy év eltelt. A 2002. október-novemberi, valamint 2003. január 31-i befizetései tekintetében az elévülés megtörtént. Az elévült követelés a régi Ptk. 325. § (1) bekezdése alapján bírósági úton nem érvényesíthető, ezért az első három befizetésből (összesen 18.000.000 forint) eredő kárigényt az elsőfokú bíróság elutasította. Az alperes az V. rendű felperes által elismerteket meghaladóan további teljesítések megtörténtét igazolni nem tudta. Az V. rendű felperes az átadott euró forintellenértékének megtérítését igényelhetette, ami 40.000 euró esetén 2006. június 15. napján 10.777.200 forintnak, további 40.000 euró esetén 2006. július 1. napján 11.277.200 forintnak, 2.000 euró esetén 2006. november 15. napján 514.620 forintnak felelt meg az aktuális MNB árfolyamok szerint. Az V. felperes hozam megtérítésére irányuló kárigényét a többi felpereshez hasonlóan megalapozatlannak minősítette.
- [30] A IX. és X. rendű felperes leszállított kereseti kérelmét az elsőfokú bíróság túlnyomó részt alaposnak minősítette. A IX. rendű felperes esetében az üzletkötő által adott 2004. március 8-i, 2005. március 10-i keltezésű igazolásokban szereplő összegeket bizonyítottanak találta. A IX. rendű felperes esetében az alperes megalapozottan kifogásolta a biztosítónak tulajdonított, 2005. március 10-i keltű nyilatkozat alapján, hogy az a IX. rendű felperes addigi befizetéseiinek (2004. január 1-jén 12.000.000 forint, 2005. március 1-jén 16.500.000 forint) együttes összegét tünteti fel, és nem egy újabb 28.500.000 forint összegű befizetést támaszt alá. Erre vonatkozó életbiztosítási ajánlattal ugyanis a IX. rendű felperes nem rendelkezett. Az életbiztosítási ajánlatoknak megfelelően állapította meg az üzletkötőnek átadott díjakat és megfizetésük időpontját. A 28.500.000 forint befizetés kivételével valamennyi további befizetés után az üzletkötő által ígért hozamot 2007. január 31-ig bezárólag folyamatosan megkapták. A megkapott hozamok megtérülésként jelentkeztek, ezért azokat az alperes marasztalása meghatározásakor számításba kellett venni. A IX. rendű felperes nem jelölte meg a megkapott hozamok összegét, azonban az az elsőfokú bíróság szerint meghatározható volt. A kimutatás szerinti hozammértékkel számolva a díjfizetéstől 2007. január 31-ig eltelt időre eső hozamok és középarányos időtől számított kamatok értékét a következők szerint számszerűsítette: 4.000.000 forint után 21,5 hónapra a hozam 2.157.101 forint, a felszámítható kamat 263.287 forint; 45.000.000 forint után 16,5 hónapra a hozam 18.623.812 forint, a felszámítható kamat 1.973.836 forint; 12.500.000 forint után 14 hónapra a hozam 4.389.450 forint, a felszámítható kamat 446.233 forint; 4.000.000 forint után 13 hónapra a hozam 1.304.294 forint, a felszámítható kamat 130.659 forint; 10.000.000 forint után 12,5 hónapra a hozam 3.135.322 forint, a felszámítható kamat 335.205 forint; 3.000.000 forint után 11,5 hónapra a hozam 865.349 forint, a felszámítható kamat 100.561 forint; 50.000.000 forint után 10 hónapra a hozam 12.541.288 forint, a felszámítható kamat 1.286.986 forint; 16.000.000 forint után 8 hónapra a hozam 3.210.570 forint, a felszámítható kamat 333.698 forint; 25.000.000 forint után 7 hónapra a hozam 4.389.451 forint, a felszámítható kamat 458.048 forint; 13.000.000 forint után 3 hónapra a hozam 978.220 forint, a felszámítható kamat 100.171 forint.
- [31] A X. rendű felperes átvételi elismervénnyel igazolta, hogy az üzletkötő 2007. január 17-én 30.000

eurót átvett tőle életbiztosítási díjra. A X. rendű felperes a régi Ptk. 292. § (1), 231. § (1), (2), 360. § (1) és (2) bekezdése alapján ennek az összegnek a kár bekövetkezése idején fennálló forint ellenértékét követelhetette, ami az MNB által megadott árfolyam alapján 7.625.400 forintnak felelt meg.

- [32] Az elsőfokú bíróság szerint a IX. és X. rendű felperes felróható magatartása abban állt, hogy saját 2003. és 2004. évi befektetéseikhez képest a további befektetésekről hivatalos kimutatást nem kértek, úgy fektették be számos magánszemély megtakarítását, hogy nem győződtek meg arról, létező érvényes konstrukcióról van-e szó. Felróhatóságuk okán a 2005. évet követően általuk az üzletkötőnek átadott összegekből eredő kár 10%-át viselni kötelesek.
- [33] A XX. rendű felperes által átadott összegről olyan ajánlat készült, ami őt „pusztán” kedvezményezettként tünteti fel. Az indítványára meghallgatott tanú (dr. M.T.) az elsőfokú bíróság álláspontja szerint hitelt érdemlően alátámasztotta a XX. rendű felperes előadását, miszerint az ajánlaton szereplő összegű pénz átadása megtörtént. De az is megállapítható volt, hogy a XX. rendű felperes és üzlettársa (H.P. tanú) utóbb személyenként 12.500.000 forintot kapott az üzletkötőtől, aki tudta, hogy a befektetésen fele- fele részben osztoznak. Ezt az összesen 25.000.000 forintos kifizetést a kár megtérüléseként kell értékelni, mert a XX. rendű felperes nem tudta bizonyítani, hogy ezen összeg esetlegesen más jogviszonnyal állna kapcsolatban. A felperes a pénz átadásától számított öt éven belül a bíróság előtt érvényesítette igényét, ezért az elévülési hivatkozást az elsőfokú bíróság alaptalannak találta. A XX. rendű felperesnek a más jogviszonyból eredő visszafizetésre vonatkozó állítását a bizonyítékok nem támasztották alá. A XX. rendű felperes a 2011. február 9-én megtartott tárgyaláson a kifizetésről nem tett említést, a 2013. április 17-én megtartott tárgyaláson azt adta elő, hogy ezt egy korábbi üggyellett kapcsolatos 10.000.000 forintos befizetésre kapta vissza, majd legutóbb casco szerződésből eredő teljesítésre hivatkozott, ugyanakkor biztosítási jogviszony fennállását nem igazolta. A befektetéshez kapcsolódó kifizetést alátámasztja az a tény is, hogy üzlettársa azonos napon azonos összegű kifizetésben részesült, és a perbeli közös befektetésen kívül a tanúnak más ügylete az üzletkötővel nem volt. A XX. rendű felperes nem úgy járt el, ahogy elvárható lett volna. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint abból, hogy az üzletkötőtől kifejezetten személyében rejlő garanciát kért, számára egyértelmű volt, hogy a befektetési konstrukció nem az alperesi társaságé, így erre tekintettel az átadott, de visszafizetés útján meg nem térült kára 50%-át maga köteles viselni.
- [34] A XXIX. rendű felperes kizárólag három összegnek az üzletkötő részére való átadását, illetve átutalását tudta a hitelt érdemlően bizonyítani. Azt adta elő, hogy az általa készpénzben átadott egyéb összegekről írásos dokumentumok nem készültek, pontosan meg sem tudta határozni az általa átadott egyéb összegeket, illetve ezek átadása időpontját. Ilyen körülmények mellett az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes kizárólag 1.000.000 forint erejéig volt marasztalható. Személyes előadása szerint a XXIX. rendű felperes 2000. július 31-én 6.000.000 forintot adott át, amiből 1.000.000 forintot visszakért, erre figyelemmel készült a 2000. október 31-i 5.000.000 forintos ajánlat. Ezt követően 2003. június 30-án kiállított ajánlatban az addig az időpontig történt teljesítéseket összegezték. A XXIX. rendű felperes saját előadása cáfolta az üzletkötőnek a biztosítási ajánlaton szereplő díj átvételére vonatkozó nyilatkozatát. A XXIX. rendű felperes a további teljesítései összegét és pontos időpontját nem tudta megjelölni, okirattal kizárólag egy 2006. február 15-én történt 1.000.000 forint összegű utalást igazolt. A XXIX. rendű felperes korábbi fellebbezésében is elismerte, hogy a biztosítási kötvényekben feltüntetett tőke nemcsak a befizetett díjakat, hanem az általa ki nem vett hozamot is tartalmazta. Ilyen körülmények között a biztosítási kötvények és a biztosítói egyenlegközlők nem voltak a befizetett díjak összegére kétséget kizáró bizonyítéknak tekinthetők. A kötvények valódiságát az alperes vitatta, és azt a XXIX. rendű felperes nem bizonyította. Így az sem volt bizonyított, hogy közöttük a biztosítási szerződés a régi Ptk. 537-538. §-a szerint létrejött.
- [35] Az elsőfokú bíróság a régi Pp. 3. § (4) bekezdése alapján mint sürgősségi mellőzte az adóhatóság

megkeresésére vonatkozó alperesi bizonyítási indítványt arra, melyik felperessel szemben folytattak le vagyonosodási vizsgálatot figyelembe véve, hogy e vizsgálatokban tett nyilatkozatoknak a perbeli jogviták eldöntésében nincs jelentősége. Ha ugyanis a perben tett nyilatkozataikkal esetlegesen ellentétesen nyilatkoztak is, ennek az lehetett a célja, hogy az esetleges adójogi következményektől mentesüljenek.

- [36] Az ítélet ellen a felperesek egy része, köztük a IV., V., IX., X., XX. és XXIX. rendű felperesek fellebbeztek.
- [37] A másodfokú bíróság kijavított ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta. Ezen belül az alperes által a XXIX. rendű felperesnek fizetendő marasztalás összegét 72.000.000 forintra, ennek 2008. október 20. napjától a kifizetés napjáig járó, az elsőfokú ítéletben megállapított mértékű késedelmi kamatára felemelte. A IV. és V. rendű felperes által fizetendő perköltség összegét személyenként 1.270.000 forintra leszállította. A XXIX. rendű felperest mentesítette az alperes javára perköltség fizetésének kötelezettsége alól, és az alperest kötelezte, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a XXIX. rendű felperesnek 3.200.000 forint perköltséget. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a XXIX. rendű felperesnek 1.750.000 forint másodfokú perköltséget. Kötelezte a IV. rendű felperest 180.000 forint, V. rendű felperest 650.000 forint, a IX. rendű felperest 2.540.000 forint, X. rendű felperest 25.400 forint, a XX. rendű felperest 1.016.000 forint másodfokú perköltség alperes részére tizenöt napon belül történő megfizetésére. Felhívásra az állam javára a IV. rendű felperest 14.503 forint, az V. rendű felperest 46.242 forint, a IX. rendű felperest 266.763 forint fellebbezési illeték, leletezés terhével a XX. rendű felperest 97.207 forint, a XXIX. rendű felperest 187.543 forint hiányzó fellebbezési illeték megfizetésére kötelezte.
- [38] Rögzítette, hogy a megismételt elsőfokú eljárásban, a 2015. november 25-én megtartott tárgyaláson az alperes bejelentette, hogy a jogerős ítélet alapján a felperesek kárát megtérítette. Az elsőfokú bíróság annak tisztázása nélkül hozott újabb ítéletet, hogy ténylegesen mikor és milyen összegű teljesítés történt, holott a kártérítés részteljesítéssel megszűnt összegét az ítéleti marasztalás nem tartalmazhatta volna [1/2011. (VII. 5.) Polgári jogegységi határozat]. A teljesítés elszámolásának a hiánya önmagában azonban indokolta az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, mert a felek a teljesítésre vonatkozó nyilatkozataikat a másodfokú eljárás keretei között is megtehették. A teljesítés ellenére a felperesek keresetüket változatlanul fenntartották, ugyanakkor a másodfokú bíróságnak figyelemmel kellett lennie arra, hogy alperesi fellebbezés hiányában az elszámolás csupán a fellebbezés korlátai között volt elvégezhető. A másodfokú bíróság tehát a tényállást kiegészítette a korábbi jogerős ítélet alapján történt alperesi teljesítések összegére és időpontjára.
- [39] Az alperes 2015. március 5-én a IV. rendű felperesnek - a 889.000 forint perköltség levonásával 31.820.000 forint tőkéből és 24.121.532 forint kamatból fennmaradt - 55.052.532 forintot, az V. rendű felperesnek - az 1.138.500 forint perköltség levonásával 33.159.020 forint tőkéből és 18.119.248 forint kamatból fennmaradt - 50.139.768 forintot, a IX. rendű felperesnek - az 1.825.000 forint perköltség levonását követően 199.833.827 forint tőkéből és 112.518.374 forint kamatból fennmaradt - 310.527.201 forintot, a X. rendű felperesnek 9.755.899 forintot (7.625.400 forint tőkét, 2.092.399 forint kamatot és 38.100 forint perköltséget), a XX. rendű felperesnek 76.117.449 forintot (42.500.000 forint tőkét, 33.350.749 forint kamatot és 266.700 forint perköltséget), a XXIX. rendű felperesnek - a 12.000.000 forint tőkéből és 9.986.632 forint kamatból, 689.500 forint perköltség levonását követően még fennmaradt - 21.288.132 forintot megfizetette. Az V. rendű felperes 85.525 forintot, a XXIX. rendű felperes a részére teljesített összeget teljes egészében visszafizette az alperesnek.
- [40] A másodfokú bíróság helyesnek minősítette az elsőfokú bíróság állásfoglalását, hogy a biztosítási

kötvénnyel nem rendelkező felperesek, köztük a IV. rendű felperes, az általuk átadott pénzüsszegek mellett kártérítés címén a hozam megfizetésére nem tarthattak igényt. A bizonyítékok értékelése alapján helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a IV. rendű felperes mikor, milyen összegeket adott át az üzletkötőnek. A 2002. augusztus 6-án átadott 16.820.000 forint és a 22.500.000 forint közötti különbözetnek az alperes terhére történő figyelembevételét a felperes személyes előadása zárta ki, miszerint az a korábbi befektetése hozamából származó jóváírás volt, illetve az üzletkötő 200.000 forintjából adódott. A IV. rendű felperes a másodfokú eljárás során úgy nyilatkozott, hogy a korábbi jogerős ítélettel - a késedelmi kamatfizetés kezdőidőpontja kivételével (18.320.000 forint után 2002. augusztus 6. helyett 2002. július 1-től) a jelenlegi ítélettel azonosan - megállapított kára az alperes teljesítésével már megtérült (Pf.12.). Alperesi fellebbezés hiányában a marasztaló ítéleti rendelkezések nem volt érinthetők, de az alperes marasztalásának felemelésére sem volt lehetőség.

- [41] Az V. rendű felperes esetében a másodfokú bíróság egyetértett a 2002. október 31-i, november 30-i, valamint 2003. január 31-i összesen 18.000.000 forint összegű befizetésekből eredő követelés elévülése tárgyában elfoglalt állásponttal. Az V. rendű felperes által hivatkozott büntető- és közigazgatási eljárások nem voltak az elévülés nyugvására okot adó körülményként értékelhetők, mert az V. rendű felperes ezek eredményének bevétele nélkül is teljeskörűen birtokában volt a kárigénye érvényesítéséhez szükséges adatoknak. A bírósági igényérvényesítést megelőző, a kár megtérítésére vonatkozó ügyvédi felszólítás az alpereshez - 2008. március 26-án - az elévülési idő elteltét követően érkezett, az elévülést ezért már nem tudta megszakítani. Az ezt megelőző (2007. június 27-i., 2008. január 10-i) ügyvédi bejelentések pedig a kár pontos összegének megjelölése, illetve a kár megtérítésére vonatkozó felszólítás hiánya miatt nem voltak alkalmasak a régi Ptk. 327. § (1) bekezdése szerinti joghatás kiváltására [BH2014.106.].
- [42] A IX. rendű felperes esetében az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok helyes mérlegelésével állapította meg, hogy a 2005. március 5-i ajánlatban szereplő összeget nem újabb befizetésnek, hanem a korábbi befizetések összegzésének kell tekinteni. A IX. rendű felperes alaptalanul sérelmezte a hozamszámítást, mert az a 2008. december 31-i „kimutatás a követelésről” elnevezésű saját összesítőjén alapult. A IX. rendű felperes előadása, valamint a csatolt valamennyi kimutatás tartalma szerint a befizetések után a hozamok kifizetése 2007. január végéig teljeskörűen megtörtént. Az elsőfokú bíróság hozamszámításának módosítására a másodfokú bíróság nem látott okot. Egyetértett azzal is, hogy a IX. rendű felperes kára bekövetkezésében 10% erejéig közrehatott. A saját üzleti, a mások pénzének befektetéséből és a kifizetések elszámolásából eredő gyakorlati tapasztalatai alapján tudnia kellett, hogy az ilyen ügyletekhez kapcsolódó teljesítések nyilvántartása nem az üzletkötő által végzett módon, a biztosító részéről a hozam kifizetése pedig nem készpénzben történik. A kármegosztás miatt alacsonyabb összegű marasztalása folytán az alperesnek a korábbi, teljes felelőssége alapján történt teljesítése a IX. rendű felperes kártérítési követelését megszüntette.
- [43] A IX. rendű felperes esetében kifejtett okból az elsőfokú bíróság a X. rendű felperesnél is megalapozottan alkalmazta 10% mértékű kármegosztást. Módosított keresete szerint a X. rendű felperes 2007. január 17. napjától kérte az alperes késedelmi kamat fizetésére kötelezését. Mivel a pénzt az üzletkötőnek 2007. január 17-én adta át, a régi Ptk. 360. § (1)-(2) bekezdésére figyelemmel a kereset szerinti késedelmi kamat követelését a másodfokú bíróság alaposnak tartotta. A marasztalás azért nem volt felemelhető, mert az alperes korábban a X. rendű felperes követelését megszüntető hatással a teljes felelőssége alapján teljesített, és teljesítésének összege a felperesnek a közrehatása alapján járó tőke és késedelmi kamat összegét meghaladta.
- [44] A XX. rendű felperes esetében az elsőfokú bíróság a tanúvallomások alapján helyesen állapította meg, hogy a biztosítási ajánlatban, illetve kötvényben feltüntetett 55.000.000 forintot az üzletkötő részére átadta. A XX. rendű felperes ugyanakkor semmilyen ésszerű magyarázatot nem adott arra,

hogya valóban az alperessel kívánt életbiztosítási szerződést kötni, miért a biztosításközvetítőtől kért személyes biztosítékot, és a biztosítási díjat fizető helyett miért az alperes megbízottja volt a szerződő, illetve biztosított. A felperes előadása maga is cáfolta a biztosítási jogviszony létrejöttét. Az elsőfokú bíróság helytállóan következtetett arra is, hogy az üzletkötő által visszafizetett összegből a XX. rendű felperes kára részben megtérült. Ennek összegét azonban a másodfokú bíróság 12.500.000 forintban állapította meg: H. P.tanúvallomása alapján ugyanis bizonyítottnak látta, hogy a tanú részére a kifizetés más biztosítási jogviszony alapján történt. Ez a tény ugyanakkor a fellebbezés korlátai között a döntés megalapozottságát nem befolyásolta, mert a XX. rendű felperesnek járó, de 50%-os kármegosztásra figyelemmel megállapított összeg 21.250.000 forint és kamatai lenne, de az alperes 76.117.449 forintot már megfizetett. A kifejtettek alapján a másodfokú bíróság sem az 50% arányú kármegosztás mellőzésére, sem az alperes marasztalásának felemelésére nem látott lehetőséget.

- [45] A másodfokú bíróság a XXIX. rendű felperesre vonatkozó döntéssel nem értett egyet. Abból indult ki, hogy a XXIX. rendű felperes rendelkezett az alperes által kiállított biztosítási kötvényekkel. Ezek közül az utolsó 2006. március 30-án kelt, és tartalma szerint a biztosítás tőkeösszege 2005. december 31-én 72.000.000 forint, „lejárat: 2006.07.01-határozatlan!”. A kötvényeknek nem voltak olyan alaki hiányosságai, amelyekből megalapozottan lehetett volna arra következtetni, hogy nem valódiak, és a régi Pp. 197. § (2) bekezdése értelmében a meghamisítottságuk bizonyítása az alperest terhelte. Az alperes azonban bizonyítást nem ajánlott fel, a bizonyítatlanság a régi Pp. 3. § (3) bekezdése értelmében az alperes terhére esett. A kötvényt el kellett fogadni olyan okiratnak, ami a biztosítási jogviszony létrejöttét igazolta. A biztosítás hatályba lépését pedig a régi Ptk. 539. § (2) bekezdése szerint vélelmezni kellett. A bizonyított tények alapján ténylegesen nem kártérítésnek volt helye a régi Ptk. 348. § (1) és 339. § (1) bekezdése szerint, hanem a XXIX. rendű felperes a biztosítási szerződés teljesítését kérhette. A biztosítás határozatlan idejű volt, ezért az alperessel szembeni perindítást csak visszavásárlási igényként lehetett értelmezni. Ebből az is következett, hogy a felperes késedelmi kamat igénye csak a fizetési meghagyás benyújtásának napjától volt megalapozott. Az alperes marasztalásának felemelése során a másodfokú bíróság értékelte, hogy a peres felek előtte tett egyező előadása szerint a XXIX. rendű felperes a korábbi jogerős ítélet alapján történt teljesítés teljes összegét visszafizette az alperesnek.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [46] Felülvizsgálati kérelmében a marasztalás összegét
- a IV. rendű felperes 5.680.000 forint tőkével és annak 2002. július 1. napjától számított kamatával;
 - az V. rendű felperes 5.000.000 forint tőkével, annak 2005. október 31. napjától, 5.000.000 forint tőkével, annak 2005. november 30. napjától és 8.000.000 forint tőkével, annak 2006. január 1. napjától számított kamatával;
 - a IX. rendű felperes 12.000.000 forint tőkével, annak 2003. október 1. napjától, 28.500.000 forint tőkével, annak 2005. március 1. napjától, 2.106.186 forint tőke helyett 4.000.000 forint tőkére, annak 2005. április 15. napjától, 28.350.024 forint tőke helyett 45.000.000 forint tőkére, annak 2005. szeptember 15. napjától, 8.556.783 forint tőke helyett 12.500.000 forint tőkére, annak 2005. december 1. napjától, 2.826.365 forint tőke helyett 4.000.000 forint tőkére, annak 2006. január 2. napjától, 7.199.883 forint tőke helyett 10.000.000 forint tőkére, annak 2006. január 14. napjától, 2.235.212 forint tőke helyett 3.000.000 forint tőkére és annak 2006. február 15. napjától, 38.745.698 forint tőke helyett 50.000.000 forint tőkére, annak 2006. március 30. napjától, 13.123.128 forint tőke helyett 16.000.000 forint tőkére, annak 2006. június 1. napjától, 21.068.597 forint tőke helyett 26.000.000 forint tőkére, annak 2006. július 1. napjától, 12.121.951 forint tőke helyett 13.000.000 forint tőkére, annak 2006. október 31. napjától számított kamatával;
 - X. rendű felperes 762.540 forint tőkével, annak 2007. január 17. napjától számított kamatával;

- a XX. rendű felperes 33.750.000 forint tőkével, annak 2004. április 13. napjától számított kamatával kérte felemelni.

- [47] Előadták, hogy az eljáró bíróságok úgy alkalmaztak - bizonyítékok nélkül - néhány esetben kármegosztást, és úgy állapítottak meg elévülést, avagy úgy csökkentették a befizetett felperesi tőkeösszegek kapcsán a peresített igényeket, hogy nem vették figyelembe az alperes tevékenységét érintő felügyeleti vizsgálatok eredményét. Többször indítványozták a biztosítási kötvények előállításával kapcsolatos alperesi belső szabályzatok rendelkezésre bocsátását, ami nem történt meg. Azaz az alperes annak ellenére, hogy több okirat valóságát vitatta, nem tudta bemutatni, hogy milyen okból is térnek el az általa kiállított iratok az általa alkalmazott más iratoktól. E körülményeket az első- és a másodfokú bíróság nem értékelte, így a kármegosztással kapcsolatos rendelkezések, valamint az alperes vitatása kapcsán a bizonyítási teher értelmezése, illetőleg több helyütt a tényállás mérlegeléssel történő megállapítása jogszabálysértő.
- [48] A IV. rendű felperes becsatolta az alperes által rendszeresített, fejléccel ellátott iraton az üzletkötő összesítését, amiből kitűnik, hogy az ott megjelölt összegeknek mikori a technikai kezdete, továbbá mennyi volt a biztosítási díj, és mennyi annak a kiállításkori aktuális összege. A IV. rendű felperesnek van pontos elszámolása, mivel azt rendszeresen kérte az üzletkötőtől. Az okiratok együttesen igazolják az átadott biztosítási díjak összegét, továbbá hogy azokat befektetési célból adta át az alperes képviselője részére. A biztosítási díjakat átvette az üzletkötő és ezáltal vélelmezetten az alperes is. A biztosítási ajánlatok valamennyi esetben - nem pedig egyedileg, elszigetelten - az alperestől származó rendszeresített nyomtatványokon sorszámozottan történtek. Az üzletkötő által kiadott három tartozáselismerő nyilatkozat a hozam aktuális összegét is tartalmazza, amiből kiszámítható a jövőre nézve a hozam összege. Az első- és a másodfokú bíróság az üzletkötő által kiadott igazolásoktól eltérően tévesen nem a teljes tőke és kamattartozást ítélte meg a javára, továbbá a megállapított perköltség összege is rendkívüli mértékben eltúlzott.
- [49] Az V. rendű felperes szerint téves az elévülésre vonatkozó ítéleti álláspont. A 2007. június 27-i és a 2008. január 10-i ügyvédi bejelentések alkalmasak voltak az elévülés megszakítására. Ezek elévülési időn belül megérkeztek az alpereshez. Az iratokból a peres felek jogviszonya, illetve a felperes igényérvényesítési szándéka egyértelműen megállapítható volt (BH2014. 106.). Egészen a büntetőeljárás lezárásáig abban a hiszemben volt, hogy biztosítási jogviszony van közte és az alperes között. Az alperes, ha megfelelő módon ellenőrizte volna az üzletkötőt, akkor az nem ejtette volna őket tévedésbe. Méltányolható okból nem érvényesítette tehát a kárigényét a károsodástól kezdődően. A nyomozást megszüntető határozatból tudta meg, hogy az üzletkötő megtévesztette, minthogy ezt a tényt a nyomozást megszüntető határozat tartalmazta először. Álláspontja szerint emiatt az egy éves igényérvényesítési határidő ezen irat kézhezvételétől kezdődik (2007 novembere), az elévülés nem következett be (rég. Ptk. 326. § (1), (2) bekezdés). A megtévesztettsége egyik legfontosabb oka az volt, hogy az alperes fejlcével és az alperes minőségében tetszelgett az üzletkötő. Az alperes mulasztása (ellenőrzési jogkör, utasítási jog gyakorlásának mellőzése, stb.) idézte elő a méltányolható körülményeket az esetében, amelyek az elévülés nyugvását támasztják alá.
- [50] A IX. rendű felperes követelésének jogalapja kártérítés. Iratokkal igazolta a pénzösszegek átadását. Az alperes és az üzletkötő, illetve az alperes és a bt. közötti kapcsolat igazolt, ami egy tartós jogviszonynak felelt meg. Egymás közötti viszonylatukban gazdálkodó szervezeteknek minősültek. Az alperes köteles helytállni a kárért. Tévesen állapította meg az első- és a másodfokú bíróság, hogy a 2005. március 10-i keltű alperesi nyilatkozat szerinti összeg a 2004. január 1-jei 12.000.000 forint és a 2005. március 1-jei 16.500.000 forint összegek együtteséből tevődik össze. A 28.500.000 forintra nem volt külön életbiztosítási ajánlat, azonban a 28.500.000 forint főösszegre volt az üzletkötőtől részösszegeként átvételi elismervény, ami az iratok részét képezi. A bíróságok megállapítása kirívóan okszerűtlen és iratellenes. Végig következetesen 290.000.000 forintot

követelt, és téves a kétszeres számításra vonatkozó alperesi érvelés. A 28.500.000 forint a következő iratokban tanúsított összegekből tevődik össze: 1.) 2003. december 2. napján kelt nyilatkozat szerinti 10.000.000 forint, 2.) 2004. március 8. napján kelt igazolásba foglalt 12.000.000 forint, 3.) 2004. november 22. napján kelt nyilatkozat szerinti 5.000.000 forint és 4.) 2005. március 1. napján kelt nyilatkozat szerinti 1.500.000 forint. Ezeket a pénzüsszegeket foglalja össze az alperes által cégszerűen aláírt, 2005. március 10. napján kelt tájékoztató levél, ami rögzítette, hogy az egyedi életbiztosítása aktuális tőkeértéke 2005. március 1. napján 28.500.000 forint. Téves, a logikával és a rendelkezésre álló iratokkal ellentmondó az a megállapítás, miszerint a 2004. január 1. napjára vonatkozó 12.000.000 forint és a 2005. március 1. napjára vonatkozó 16.500.000 forint befizetésekből tevődött össze a 28.500.000 forint. Kirívóan okszerűtlennek tartotta azt az indokolásban meg sem jelenő számítást, hogy bár nem jelölte meg a megkapott hozamok összegét, azonban a táblázatba foglalt hozam-kimutatás alapján, az ott megjelölt hozamok arányosításával meghatározható volt a kifizetett hozam összege. A bíróságok nem rögzítették, hogy milyen táblázatba foglalt hozam-kimutatást vettek alapul, az indokolásból sem vezethető le, hogy például 45.000.000 forint után 16,5 hónapra hogyan lett a hozam 18.623.812 forint. Fikció, hogy bármilyen táblázatból kiszámítható, hogy ténylegesen milyen összegű hozamokat vett át az üzletkötőtől.

- [51] A IX. és X. rendű felperesek hangsúlyozták, hogy az első- és másodfokú bíróság által 2005. évtől alkalmazott 10%-os kármegosztás szintén megalapozatlan. Nem róható a terhükre, hogy hivatalos kimutatásokat nem kértek, továbbá az sem igaz, hogy úgy fektették be más személyek pénzét, hogy nem győződtek meg arról, létező érvényes konstrukcióról van-e szó. A részükre átadott iratok alapján nem lehetett kétségük afelől, hogy létező biztosításról van szó, valamennyi alperesi névvel ellátott irat ezt támasztotta alá.
- [52] A XX. rendű felperes hivatkozott arra, hogy rendelkezésre állt a 2004. április 28. napján kelt biztosítási kötvény, amiből kitűnik, hogy az alperes fejlécével ellátottan, a vezérigazgató-helyettes aláírásával és az alperes szabályszerű bélyegzőjével aláírtan 55.000.000 forint volt a biztosítási szerződése pénzalapjának aktuális értéke. Az alperes vitatta az okirat érvényességét, azonban az okirattal összefüggésben viszontkeresetet nem terjesztett elő, azt semmilyen jogcímen nem támadta meg. Az okiratok alaki és tartalmi elemei megfelelnek a kötvényre vonatkozó alaki és tartalmi kellékeknek, ugyanakkor az alperes azon védekezése, miszerint ilyen módozatokat nem ismert ekkor, irreleváns. A kötvény azt is rögzíti, hogy az életbiztosítás befektetéssel vegyes. A biztosítási kötvény tanúsítja az életbiztosítási jogviszony létrejöttét. A biztosítási esemény bekövetkeztére, azaz az üzletkötő halálára tekintettel az alperesnek fizetési kötelezettsége van a kedvezményezett, azaz a XX. rendű felperes javára. A XX. rendű felperes követelése tehát mindvégig biztosítási jogviszonyból eredő követelés volt. A halál időpontját megelőző, az üzletkötő által teljesített kifizetésre, a 12.500.000 forint az alperes nem hivatkozhat, mivel a létrejött életbiztosítási jogviszony miatt csak az üzletkötő halála utáni kifizetés számítható be. A biztosítási kötvény olyan okirat, ami alkalmas a szerződés fennállásának bizonyítására, de a kötvénykibocsátás egyúttal nem érvényességi kelléke a biztosítási szerződésnek, tehát ennek hiánya önmagában nem jelenti a biztosítási szerződés létrejöttének hiányát. Csak az üzletkötő halála után tudta meg, hogy ő többeket átvert, ezért a büntetőeljárás megszűnését követően indított pert. A másodfokú bíróság helytállóan állapította meg H. P. tanúvallomása alapján, hogy a 12.500.000 forintnak nincs köze jelen ügghöz. H. P. egy 10.000.000 forint összegű önálló befektetése után kapta meg a 12.500.000 forintos kifizetést. Esetében a bíróság 50%-os kármegosztást alkalmazott, ami elfogadhatatlan. Semmi nem tiltotta 2004-ben az alperes részéről, hogy ki legyen a biztosított. Ezt a lehetőséget egyébként az üzletkötő ajánlotta fel, aki az alperes alkalmazottja és megbízottja volt, hozzá képest ő laikusnak minősült. Az alperesi oldalon merült fel tehát annak a magyarázata, hogy miért az üzletkötő lett a biztosítási jogviszony biztosítottja, és miért ő lett a kedvezményezett. Ezt nem ő találta ki, hanem az alperes részéről eljáró üzletkötő. Az első- és másodfokú bíróság az elvárhatóság körében tévesen értékelte a terhére az üzletkötő magatartását, hiszen az ő személye az alpereshez kötődik.

Mindhárom biztosítási ajánlaton szerepel egy aláírás, egy bizonyos K-né. Ennek azért van jelentősége, mert ő a biztosítónál dolgozott, ismerte az egész ügyletet, amit egyébként az alperes pertaktikai szempontból mindösszesen csak letagad. A 12.500.000 forint az első- és másodfokú bíróság ténymegállapításától eltérően nem térült meg, mivel az az előbbiekből kitűnően egy másik ügyletből fakadt.

- [53] A felperesek a jogerős ítélet által megsértett jogszabályi rendelkezésként a régi Ptk. 326., 355., 536-539. §-át, továbbá a régi Pp. 164. és 206. §-át jelölték meg, ezen felül a IX. rendű felperes a régi Ptk. 348. és 350. §-át.
- [54] Az alperes felülvizsgálati kérelmében - tartalma szerint - a jogerős ítéletnek a XXIX. rendű felperes vonatkozásában a hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Megsértett jogszabályi rendelkezésként a régi Pp. 3., 164., 197., 206. és 253. §-át, a régi Ptk. 340. §-át jelölte meg. A per előzményében meghozott ítéletek ismertetését követően rámutatott, hogy a XXIX. rendű felperes részére korábban megítélt tőkeösszeg meg sem közelítette a jogerős ítélet szerinti mértéket, jóllehet a megismételt eljárásban nem merült fel semmilyen olyan új bizonyíték, ami erre alapot szolgáltatott volna. A felperes a személyes meghallgatása során 12.000.000 forinton kívül más befizetésről tételesen nem tudott nyilatkozni, banki átutalással pedig mindösszesen 1.000.000 forint teljesítést bizonyított. A XXIX. rendű felperes becsatolta a „biztosítási kötvényeket”, amelyekre a követelését alapította. Személyes nyilatkozata során elismerte, hogy bizonyos ajánlatoknál nem történt pénzátadás, csupán a korábbi befektetések hozammal növelt összegzése. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a XXIX. rendű felperes a kötvények valódiságát nem bizonyította, így azt sem, hogy a biztosítási szerződés a régi Ptk. 537-538. §-a szerint létrejött. A jogerős ítélet okfejtése jogszabálysértő. Az okirat valódisága mindvégig vitatott volt. Az elsőfokú bíróság a felperesek bizonyítási kötelezettségévé tette, hogy amennyiben az érvényes szerződés létrejöttét kötvénnyel kívánják alátámasztani, úgy legkevesebb azt kell bizonyítaniuk, hogy a kötvényt arra jogosult állította ki az irányadó eljárási rend szerint, megfelelő alakítások mellett. A felperest terhelte a bizonyítási kötelezettség a kötvényekkel összefüggésben, aminek nem tudott eleget tenni. A másodfokú bíróság nem juthatott volna arra a következtetésre, hogy a biztosítási szerződés létrejött, és az összegszerűséget a XXIX. rendű felperes a csatolt okirattal igazolta. Jelezte, ezek az okiratok a teljes eljárás alatt rendelkezésre álltak, azokat a bíróságok a korábbiakban értékelési körbe vonták. A másodfokú bíróság korábbi döntésében azt az álláspontot foglalta el, hogy a XXIX. rendű felperes nem bizonyította a kötvények valódiságát. A jogerős ítélet nem szolgál arra magyarázattal, hogyan jutott arra a következtetésre, hogy - a bíróság által adott tájékoztatással szemben - az alperesnek kellett volna az iratok valódiságát megcáfolni ahelyett, hogy a felperesnek kell bizonyítani azok eredetiségét. Aggályosnak minősítette, hogy a másodfokú bíróság - szemben a többi felperessel - a XXIX. rendű felperes közrehatását, annak mértékét nem vizsgálta. A XXIX. rendű felperes maga ismerte el, hogy a kötvények ún. hozamot is tartalmaztak, és „feltőkésítésre” kerültek. Ezzel szemben a másodfokú bíróság a 72.000.000 forintot tőkeösszegnek tekintette, és 2008. október 20. napjától kötelezett a kamatfizetésre, ami a valóságban kamatos kamatot jelent, mert azt maga a XXIX. rendű felperes sem állította, hogy 72.000.000 forint átadása ténylegesen megtörtént volna.
- [55] A XXIX. rendű felperes a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Rámutatott, többször indítványozták a biztosítási kötvények előállításával kapcsolatos belső szabályzatok rendelkezésre bocsátását, ami nem történt meg. Azaz az alperes annak ellenére, hogy több okirat valódiságát vitatta, nem tudta bemutatni, hogy az egyébként általa kiállított iratok milyen okból térnek el az általa alkalmazott más iratoktól. A 2006. március 30. napján kelt, alperes által készített, H. A. vezérigazgató-helyettes és V. I. adminisztrációs, IT vezető alperesi képviselő által aláírt, alperesi bélyegzővel ellátott "Biztosítási kötvény egyedi biztosításhoz" elnevezésű iratból is kitűnik, hogy a biztosítási szerződés létrejött, és határozatlan időtartamúvá vált. Ezen dokumentum pedig

önmagában rögzítette a tőkeösszeget, a 72.000.000 forintot. Az alperes hivatkozott arra, hogy ilyen biztosítási kötvényt nem tart nyilván és az valótlan, azonban az okirattal szemben a biztosítási kötvény valótlanságát az alperesnek kellett volna bizonyítania. Ezen bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget. Az alperes felülvizsgálati kérelmében a bizonyítékok újramérlegelését kérte, és azt állította, hogy semmilyen új bizonyíték nem merült fel a megismételt eljárásban. Ennek ellentmond egyrészt a másodfokú bíróság megállapítása arról, hogy az alperes semmilyen bizonyítást nem ajánlott fel a biztosítási kötvény érvénytelensége vagy nemlétezése megállapítása iránt, illetve valódisága megkérdőjelezésére. A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság tájékoztatta az alperest arról, hogy a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy a bíróság azt valónak fogadja el. Nem a felperesnek kellett bizonyítania, hogy a biztosítási kötvény érvényes és valódi, hanem az alperesnek kellett volna bizonyítani, hogy a biztosítási kötvényt nem ő állította ki, nem valódi vagy nem létezik, érvénytelen. A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a kötvénynek nem voltak olyan alaki hiányosságai, amelyekből megalapozottan lehetett volna arra következtetni, hogy az nem valódi. Értelmezhetetlennek minősítette, hogy az alperes a biztosítási kötvény ellenére milyen közrehatást állított. Csak kármegosztás esetén lehet szó közrehatásról, míg szerződésből eredő követelés esetén a teljes visszavásárlási összeget köteles az alperes visszafizetni. Jogi szempontból sem értékelhető a közrehatás szerződéses jogviszonyban.

- [56] Az alperes a IV., V., IX., X. és XX. rendű felperes vonatkozásában a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a Kúria iránymutatásainak megfelelően igyekezett lefolytatni az eljárását, és a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelését követően arra a megállapításra jutott, hogy az egyes felperesek 10, 50% mértékben közrehatottak a kár bekövetkezésében. A felülvizsgálati kérelemben felsorolt érvek nem szolgálhatnak alapul az ítélet megváltoztatására. A felülvizsgálati eljárásban nincs lehetőség új bizonyítékok becsatolására, illetve kiragadva egy-egy bizonyítékot újra értékelni. Állította, hogy 2016. október 21. napján előkészítő iratban kifejtette a biztosítási ajánlatok feldolgozására és kötvényesítésére vonatkozó eljárását, és a belső szabályzatait csatolta is. A IV. rendű felperes elismerte, hogy kizárólag a befektetési lehetőség érdekelte, nem volt biztosításkötési szándéka. Az V. rendű felperesnek az elévüléssel kapcsolatos okfejtését elfogadhatatlannak minősítette. Az üzletkötő tevékenységével összefüggésben indult büntetőügynek semmiféle joghatása nem volt a felperes alperessel szembeni polgári jogi követelésére, így a büntetőügy a határidőket nem érinthette. A X. rendű felperes esetében már önmagában az aggályos volt, hogy saját nyilatkozata szerint tizenhárom másik ember pénzét fektette be felvetve azt a kérdést, hogy ezt milyen felhatalmazás alapján tette, hogyan kezelte és hogyan számolt el a mások pénzével. Amennyiben valaki ilyen nagyságrendben „kezeli” idegen emberek pénzét, akkor az alaptól elvárhatónál is nagyobb gondosságot kellett volna tanúsítania. Az elsőfokú bíróság által alkalmazott 10%-os kármegosztás nemhogy túlzó, inkább minimálisnak mondható. A XX. rendű felperes többször módosította a keresetét és nyilatkozatait, azt, hogy valójában mikor, milyen célra, milyen összegeket adott át az üzletkötőnek. Esete annyiban speciális, hogy ő nem is volt szerződő fél, csupán kedvezményezett. A jogalap tekintetében végig vitatott volt, hogy ilyen körülmények között milyen jogcímen érvényesíthet követelést. A biztosított személyéből fakadó jogi konzekvenciákat a XX. rendű felperes nem vonta le. A gépjármű biztosítással kapcsolatban tett előadást teljes mértékben vitatta, kizárta annak valószínűségét, hogy ilyen címen 12.000.000 forintot fizetett volna a XX. rendű felperesnek, mint ahogy az sem reális, hogy mindez a káreseményt követően három évvel történt volna.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [57] A Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. A régi

Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálata jogszabálysértésre hivatkozással kérhető. A régi Pp. 272. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányul, azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni - a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. A felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontjához fűzött indokolás szerint a rendkívüli jogorvoslati kérelem központi eleme a megsértett jogszabályhely megjelölése és a jogszabálysértés körülírása. Az előbbivel szemben az a követelmény érvényesül, hogy a fél a felülvizsgálati kérelmében pontosan jelölje meg azt a jogforrást és azon belül azt a konkrét jogszabályhelyet, amelynek a megsértésére hivatkozik. A jogszabálysértés tartalmi körülírása keretében pedig a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek szabad, szöveges formában is meg kell fogalmaznia a jogerős ítélet általa sérelmezett és rendkívüli perorvoslatot megalapozó fogyatékoságát, amellyel kapcsolatban részletesen ki kell fejtenie jogi álláspontját. E tartalmi elemek jelentősége, hogy ezek jelenítik meg a félnek a rendkívüli perorvoslati eljárás keretében orvosolni kért jogsérelmeit, és meghatározzák a felülvizsgálat kereteit.

- [58] A Kúria rögzíti, hogy a felperesek általánosságban hivatkoztak a régi Pp. 206. §-ára azzal kapcsolatban, hogy a bíróságok nem vették figyelembe az alperes jogsértését. A jogalapra tartozó kérdéseket azonban - a közrehatás kivételével - a felülvizsgálati eljárásban már nem kellett vizsgálni, hiszen a közreműködőért való helytállást az alperes már nem vitatta, az ezt megállapító elsőfokú ítélettel szemben fellebbezéssel nem élt.
- [59] A IV. rendű felperes arra hivatkozott, hogy 22.500.000 forint erejéig a bíróságok nem vették figyelembe az életbiztosítási ajánlatokat, holott ez az összeg még megilleti, mert átadta az üzletkötőnek. Ezt a felülvizsgálati kérelemben tett előadást azonban a IV. rendű felperes saját személyes előadása zárta ki, illetve ellentétes a IV. rendű felperes írásos nyilatkozatával. Az iratok között található 11/A/1. sorszámon a IV. rendű alperes nyilatkozata, amiről a 13. sorszámú jegyzőkönyvben is tett előadást: ezek alapján állapította meg a jogerős ítélet, hogy a IV. rendű felperes által hivatkozott 22.500.000 forint nem teljes egészében átadott tőkeösszeg, mert ennek egy része (5.680.000 forint) a korábbi befektetése hozamának jóváírása volt, illetve az üzletkötőtől származott további 200.000 forint. Ezek pedig a régi Ptk. 355. § (4) bekezdése szerint nem minősülnek kárnak. Ezt az összeget a jogerős ítélet helyesen hagyta figyelmen kívül a marasztalás összegének meghatározásánál.
- [60] A felperesi felülvizsgálati kérelem szerint a kár meghatározása során a hozamot figyelembe kell venni. Ezzel a Kúria nem értett egyet, mert a IV. rendű felperes nem bizonyította, hogy olyan érvényes szerződést kötött az alperessel, amelynek tartalma szerint az üzletkötő által ígért és az általa készített ajánlatban rögzített hozamban ténylegesen megállapodtak. Ilyen tartalmú szerződés létrejötté hiányában nincs érvényes szerződésen alapuló elmaradt haszon, ami kárként érvényesíthető lenne. Abban a kérdésben, hogy a biztosítási szerződés létrejött-e egyáltalán, a felülvizsgálati kérelem jogszabályi hivatkozást nem tartalmazott.
- [61] Az V. rendű felperes követelése egy részének elévülését vitatta a felülvizsgálati kérelmében. Az elévülés kapcsán a jogi okfejtésében hivatkozott az elévülés megszakadására és nyugvására. Az elévülés megszakadásával kapcsolatos jogszabályi hivatkozást a felülvizsgálati kérelem nem tartalmazott, ezért ez a kérdés nem volt vizsgálható. A megjelölt jogszabályi hivatkozás alapján (rég Ptk. 326. §) az elévülés nyugvását illetően azt kellett értékelni, hogy az V. rendű felperes ténylegesen és a saját hibáján kívül eső okból akadályozva volt-e a határidőben történő igényérvényesítésben. Megállapítható, hogy bár az elévülés megszakadása szempontjából nem voltak a felülvizsgálat keretében vizsgálhatók az V. rendű felperes által megjelölt ügyvédi bejelentések, az elévülés nyugvásánál viszont ezeket bizonyítékként figyelembe kellett venni. Hiszen amennyiben az V. rendű felperes az elévülési időn belül, 2007. június 27. és 2008. január 10. napján olyan bejelentést intézett az alpereshez, amelyből kitűnt, hogy károsodása következett be, és

e bejelentések a felperes szerint alkalmasak voltak az elévülés megszakítására, akkor ebből az is következik, hogy tudnia kellett arról, hogy a kára már bekövetkezett. Ha pedig 2007. június 27. illetve 2008. január 10. napján ezt tudta, akkor semmi nem akadályozta - így a nyomozás mikénti állása sem -, hogy a 2008. január 31-i elévülési határidőig a követelését érvényesítse figyelemmel arra, hogy az elévüléssel érintett három követelésből a legkésőbbi 2003. január 31-i. Az V. rendű felperes tehát 2008. január 31. napjáig tudta volna a követelését elévülési időn belül érvényesíteni, ha a kára bekövetkeztéről 2007 júniusában tudott. Nem volt olyan körülmény, ami miatt az elévülés nyugodott volna. Helyesen állapították meg az eljáró bíróságok, hogy a büntetőeljárás bevétele nélkül is rendelkezett az V. rendű alperes a kárigény érvényesítéséhez szükséges adatokkal.

- [62] A IX. rendű felperes követelése azon alapult, hogy a megítélt összegben felül van még egy 28.500.000 forint nagyságrendű tétel, amit átadott az üzletkötőnek, ezért ennek az elszámolását is kérte. Az elsőfokú bíróság az iratok közt fellelhető, 2005. március 10. napján kelt, az alperesnek tulajdonított nyilatkozat alapján állapította meg, hogy a 28.500.00 forint két korábbi befizetés együttes összege. A nyilatkozathoz mint bizonyítékhoz képest a IX. rendű felperes saját előadása nem ad alapot arra, hogy a Kúria a jogerős ítéletben írt döntést felülmérlegelje. A felperes saját előadása sem zárja ki, hogy ez a tétel összegzés. E körben sem volt indok a jogerős ítélet megváltoztatására.
- [63] A IX. rendű felperes arra is hivatkozott, hogy egyik bíróság sem rögzítette, milyen táblázatba foglalt hozam-kimutatást vett alapul az elszámolás során. Ezt azonban mindkét ítélet tartalmazta. Az elsőfokú ítélet az 59. oldalon a IX. rendű felperes saját hozamkimutatására utalt, a jogerős ítélet pedig pontosítva a 2008. december 31-i „kimutatás a követelésről” megjelölésű összesítőre, amit maga a IX. rendű felperes állított össze. Az iratból kitűnik, hogy az a 2005. április 15. és 2006. október 31. napja közötti befizetésekre vonatkozik. A IX. rendű felperes maga adta elő, hogy a hozamok kifizetése 2007. január végéig teljeskörűen megtörtént. Így nem volt akadálya annak, hogy az eljáró bíróságok a hozamokat a kártérítési összeg csökkentésére elszámolják. A IX. rendű felperes maga sem hivatkozott arra, hogy az üzletkötő által meghatározott hozamot nem a megállapodás szerinti módon számolták el a bíróságok.
- [64] Az alperesnek - szemben a felülvizsgálati kérelemmel - nem volt bizonyítási kötelezettsége e körben, mert nem beszámítási kifogást terjesztett elő. A IX. rendű felperes javára a hozamok eleve nem voltak elszámolhatók, ezért a megkapott hozamokat megtérülésként kellett figyelembe venni, és levonni a kártérítési összegből.
- [65] A IX. és X. rendű felperes egyaránt sérelmezte a kármegosztás alkalmazását. Ennek ellenére a felülvizsgálati kérelem a konkrét jogszabályhely megjelölésével a régi Ptk. 340. §-ára való hivatkozást nem tartalmaz. Emiatt - figyelemmel a régi Pp. 272. § (2) bekezdésére - a Kúria nem vizsgálhatta, hogy a régi Ptk. 340. §-ában meghatározott feltételek fennállnak-e. A felperesek e körben a régi Pp. 206. §-át hívták fel, ami a tényállás megállapítása körében alkalmazható mérlegelés szabálya. Ez a rendelkezés nem a jogi álláspont kialakítására, hanem a tényállásra vonatkozó mérlegelésre irányadó. A kármegosztás alkalmazásánál nem a tényállás mérlegelésére volt szükség, a IX. és X. rendű felperes az eljáró bíróságok döntésével, azok anyagi jogi álláspontjával nem értett egyet. E körben azonban nincs lehetőség felülmérlegelésre. A Kúria ezért az alkalmazott kármegosztást nem vizsgálhatta felül.
- [66] A XX. rendű felperes a felülvizsgálati kérelmében állította, hogy az üzletkötő által felajánlott lehetőség alapján 2004-ben ő kötötte meg a perben csatolt kötvény alapjául szolgáló biztosítási szerződést. A kötvény mint okirat érvényességét az alperes ugyan vitatta, de mivel a szervezeti képviselője azt aláírta, sőt egy K-né nevű személy is, aki az alperes keretében tevékenykedett, emiatt a kötvény alkalmas a biztosítási szerződés fennállásának bizonyítására. Az alperes ehhez képest egy befektetéssel vegyes biztosítási szerződést kötött. A XX. rendű felperes ezek alapján azt állította, hogy közte és az alperes között jött létre biztosítási szerződés, de úgy, hogy ő maga

kedvezményezett volt. Emiatt S. J. halálára mint biztosítási eseményre tekintettel teljes egészében jár neki az 55.000.000 forint. Kármegosztásnak sincs helye, mert az érvényes szerződés teljesítését kéri.

- [67] A XX. rendű felperes a szerződés teljesítésére vonatkozó, régi Ptk.-ban írt szabályokat nem hívta fel. Ennek azonban azért nincs jelentősége, mert már a biztosítási jogviszony létrejötte sem bizonyított. Téves az az álláspont, hogy a XX. rendű felperes érvényes biztosítást kötött, amiben ő a kedvezményezett, és e minőségében jogosult a biztosítási összegre. A XX. rendű felperes 31. sorszámú jegyzőkönyvbe foglalt saját előadása szerint ő kifejezetten befektetési célra adta át az 55.000.000 forintot, és az egyeztetés alapján évi 10-15.000.000 forint haszonnal kalkulált. Az üzletkötő tájékoztatta arról, hogy a pénzt az alpereshez befizeti, azt a biztosító befekteti. Mivel azonban a XX. rendű felperes biztosítékot akart, ezért vállalta az üzletkötő, hogy köt egy szerződést, amiben a XX. rendű felperes lesz a kedvezményezett. Ez az előadás eleve kizárta a XX. rendű felperes és az alperes közötti biztosítási szerződést. Kizárólag befektetési célú, a biztosítási esemény bekövetkeztétől független biztosítás kizárt a biztosítási szerződés rendeltetésére tekintettel (rég Ptk. 536. § (1) bekezdés). Ha nem a XX. rendű felperes köti meg a szerződést, hanem az üzletkötő - és ez a becsatolt kötvényből is kitűnik (a szerződő és a biztosított az üzletkötő volt) -, akkor nem a XX. rendű felperes áll szerződés alapján jogviszonyban az alperessel. Tehát maga a felperesi előadás cáfolta az általa kifejtett jogi álláspontot. A XX. rendű felperesnek nincs olyan szerződése, amelyre tekintettel a teljesítést kérhette volna.
- [68] A jogerős ítélet - helyesen- kártérítés címén adott helyt részben a XX. rendű felperes keresetének. Ezt a döntést a felülvizsgálati kérelem a kármegosztás miatt támadta. Mivel azonban az e kérdés vizsgálatához szükséges anyagi jogi jogszabályt nem hívta fel, a Kúria a felülvizsgálatot nem végezhetette el: a IX., X. rendű felpereseknél írtak itt is irányadók.
- [69] Az alperes felülvizsgálati kérelme a XXIX. rendű felperes követelését érintette. Az alperes hivatkozása a régi Ptk. 340. §-ára nem alapos, mert a jogerős ítélet a XXIX. rendű felperes javára nem kártérítést állapított meg, ezért a kármegosztás kérdése nem merült fel. Az alperes eljárásjogi szabályok megsértésére is hivatkozott. Állította, hogy a jogerős ítélet alapjául szolgáló kötvény valódiságát mindvégig vitatta, ezért ezt a felperesnek kellett volna bizonyítani. E körben utalt az elsőfokú bíróság 26. sorszámú végzésére, amely szerint a bizonyítás nem az alperest, hanem a felperest terhelte. Ez az álláspont helyes. Az alperes ugyanis nem azt kifogásolta, hogy a kötvény mint okirat alakilag nem megfelelő, hanem a valódiságát vitatta.
- [70] A régi Pp. 197. § (1) bekezdése alapján a valódiság vitatásakor azt állítja a fél, az okirat nem a kiállítójától származik. Az okirat valódisága nem azt jelenti, hogy nincsenek alaki hiányosságai, vagy hogy az valós tartalmú. Az okirat akkor valódi, ha a kiállítójától származik, vagyis az aláírás az arra jogosulttól ered. A magánokirat valódisága mellett nem szól vélelem, ezért ha az ellenfél kétségbe vonja, az okirattal bizonyító félnek azt bizonyítania kell. Az okirat valódisága az okirathoz kapcsolódó anyagi bizonyító erő kiváltásának előfeltétele. Adott esetben ha az okiratot (kötvényt) nem az alperes írta alá, az abban foglalt megállapodás írásban nem jött létre. Az aláírás valódiságát, vagyis azt, hogy az a névtulajdonostól származik, a régi Pp. 197. § (3) bekezdése szerinti módon annak kell bizonyítania, aki arra jogot alapít. Jelen perben ez a XXIX. rendű felperes volt, mivel a kötvénnyel bizonyítani kívánt biztosítási szerződés teljesítését kérte. Az elsőfokú bíróság felhívása ellenére azonban bizonyítási indítványt nem terjesztett elő, írásszakértő kirendelését nem kérte. Tekintettel arra, hogy a kötvényen mint okiraton levő aláírás valódisága vitás volt és bizonyításra nem került, ahhoz nem fűződhetett a régi Pp. 197. § (2) bekezdése szerint a meg nem hamisítottság vélelme sem. Az a körülmény pedig, hogy egy teljes bizonyító erejű magánokirat formailag megfelelőnek látszik, csupán annyit jelent, hogy alaki bizonyító erővel rendelkezik: vagyis úgy kell tekinteni, hogy az abban foglalt nyilatkozatot a felek megtették. Az ilyen okiratnak azonban nincs anyagi jogi bizonyító ereje, ha az aláírás valódisága felhívás ellenére - az alperes vitatása mellett - bizonyításra nem került. Ebből következik, hogy a perbeli szerződés nem tekinthető létrejöttnek, a

kötvény nem volt alkalmas a biztosítási szerződés létrejöttének bizonyítására. A kötvénynek anyagi bizonyító ereje nem volt függetlenül attól, hogy alakilag megfelelő. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a XXIX. rendű felperes a követelését hitelt érdemlően nem bizonyította, míg a másodfokú bíróság megváltoztató döntésével a régi Pp. 164. § (1) és 197. § (1) bekezdését sértette meg. Emiatt a XXIX. rendű felperesnek megítélt összeg felemelése nem volt megalapozott.

Záró rész

- [71] A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból a IV., V., IX., X. és XX. rendű felperesek esetében megfelelt a jogszabályoknak, így e körben a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, míg a XXIX. rendű felperes esetében hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta (rég. Pp. 275. § (3) bekezdés).
- [72] A perköltségről szóló rendelkezés a régi Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 78. § (1) bekezdésén alapult. Az alperes mind a felperesek, mind a saját felülvizsgálati kérelme tekintetében pernyertes lett. Erre tekintettel a felperesek kötelesek az alperes felülvizsgálati, a XXIX. rendű felperes a fellebbezési eljárási költség megtérítésére (32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdését). A hiányzó fellebbezési és a felülvizsgálati eljárási illeték megfizetése a felpereseket terheli (az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. § (2) bekezdése, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés).
- [73] Az ítélet ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés *e)* pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2019. szeptember 11.

Dr. Szabó Klára s.k. a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna s.k. előadó bíró, Dr. Magosi Szilvia s.k. bíró